AVLVS
PERSIVS
FLACCVS.

LVTETIÆ,

Ex Typographia Rob. Stephani.

M. DC. XIIII.

VETERVM TESTIMONIA DE PERSIO.

M. Fab. Quintilianus lib. x. Inſtit. Orat.

Multum & veræ gloriæ quamuis vno libro Perſius meruit.

M. Valer. Martialis lib. I. Epigr.

Sæpius in libro memoratur Perſius vno,
Quam leuis in tota Marſus Amazonide.

VITA
A. PERSII FLACCI
A PROBO AVT ALIO
vetuſto auctore ſcripta.

Aulus Perſius Flaccus natus eſt pridie Nonas Decembris, Fabio Perſico, L. Vitellio COSS. *deceſsit* VIII. *Kal. Decemb. Rubrio Mario, Aſinio Gallo* COSS. *Natus in Etruria Volaterris, Eques Romanus, ſanguine & affinitate primi ordinis viris coniunctus. deceſsit ad octauum milliarium via Appia, in prædijs ſuis. Pater eius Flaccus pupillum reliquit moriens, annorum fere ſex. Fuluia Siſennia mater nupſit poſtea Fuſio, Equiti Romano: & eum quoque extulit intra paucos annos. Studuit Flaccus vſque ad annum* XII. *Volaterris: inde Romæ apud Grammaticum Remmium Palæmonem, & apud rhetorem Verginium Flaccum. Cum eſſet annorum* XVI. *amicitia cœpit vti Annæi Cornuti, ita vt ab eo nuſquam diſcederet: à quo introductus aliquatenus in philoſophia eſt. Amicos habuit a prima adoleſcentia Caſium Baſſum, & Calpurnium Staturam, qui eo viuo iuuenis deceſsit. Coluit vt patrem Seruilium Nouianum. Per Cornutum cognouit Annæum etiam Lucanum, æquæuum auditorem Cornuti. Nam Cornutus illo tempore Tragicus fuit, ſecta Stoica, qui libros philoſophiæ reliquit. Sed Lucanus adeo mirabatur ſcripta Flacci, vt vix retineret ſe illo recitante à clamore, quin illa eſſe vera poemata diceret. Sero cognouit Senecam, ſed non vt caperetur eius ingenio. Vſus eſt apud Cornutum duorum conuictu doctiſsimorum, & ſanctiſsimorum virorum, acriter tum philoſophantium, Claudij Agaterni medici Lacedæmonij, & Petronij Ariſtocratis Magnetis. quos vnice miratus eſt & æmulatus, cum æquales eſſent, & Cornuto minores. Ipſe etiam decem fere annis ſummè dilectus apud Traſeam*

eſt, ita vt peregrinaretur quoque cum eo aliquando, cognatam eius Arriam vxorem habente. Fuit morum leniſſimorum, verecundiæ virginalis, formæ pulcræ, pietatis erga matrem & ſororem & amitam exemplo ſufficientis. Fuit frugi & pudicus. Reliquit circa H-S XX. matri & ſorori: ſcriptis tantum ad matrem codicellis, rogauit eam vt daret Cornuto ſeſtertia, vt quidam dicunt, centies, vt alij volunt, argenti facti pondera viginti, & libros circa ſeptingentos, ſiue bibliothecam ſuam omnem. Verum Cornutus ſublatis libris, pecuniam ſororibus, quas frater heredes fecerat, reliquit. Et raro, & tarde ſcripſit. Hunc ipſum librum imperfectum reliquit. verſus aliqui dempti ſunt in vltimo libri: & quaſi finitus eſſet, leuiter recitauit Cornuto: & Caſio Baſſo petenti vt ipſe ederet, tradidit edendum. Scripſerat etiam in pueritia Flaccus Prætextam, & ὁδοιπορικῶν librum vnum, & paucos in ſororem Traſeæ Arriæ matrem verſus, quæ ſe ante virum occiderat. Omnia autem Cornutus auctor fuit matri eius, vt aboleret. Editum librum continuo mirari homines, & deripere cœperunt. Deceſſit autem vitio ſtomachi, anno ætatis XXX. Sed mox vt a ſchola & magiſtratu deuerterat, lecto libro Lucilij decimo, vehementer Satiras componere ſtuduit: cuius libri principium imitatus eſt ſibi primo, mox omnibus detrectatis, cum tanta recentium poetarum & oratorum inſectatione, vt etiam Neronem culpauerit. cuius verſus in Neronem cum ita ſe haberet,

Auriculas aſini Mida rex habet,

in hunc modum a Cornuto ipſo tantummodo eſt emendatus,

Auriculas aſini quis non habet?

ne hoc Nero in ſe dictum arbitraretur.

AVLI PERSII FLACCI SATIRAE.

PROLOGVS.

NEc fonte labra prolui caballino:
Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſſo
Memini, vt repéte ſic poeta prodirẽ.
Heliconiadaſq; , pallidáque Pyrenen
Illis remitto, quorũ imagines lambũt
Hederæ ſequaces: ipſe ſemipaganus
Ad ſacra vatum, carmen affero noſtrum.
Quis expediuit pſittaco ſuum CHAIRE,
Picaſque docuit verba noſtra conari?
Magiſter artis, ingenijque largitor
Venter, negatas artifex ſequi voces.
Quod ſi doloſi ſpes refulſerit nummi,
Coruos poetas, & poetrias picas
Cantare credas Pegaſeium melos.

SATIRA I.

O Cvras hominũ! o quantũ eſt in rebus inane!
Quis leget hæc? Min' tu iſtud ais? Nemo hercule. Nemo?
Vel duo, vel nemo: turpe & miſerabile. Quare?
Ne mihi Polydamas, & Troiades Labeonem
Prætulerint. nugæ. non, ſi quid turbida Roma
Eleuet, accedas: examen ve improbum in illa
Caſtiges trutina: nec te quæſiueris extra.
Nam Romæ eſt quis non? ac, ſi fas dicere: ſed fas

Tunc, cum ad canitiē & noſtrum iſtud viuere triſte
Aſpexi, & nucibus facimus quæcunque relictis,
Cum ſapimus patruos: tunc, tunc. ignoſcite. Nolo.
Quid faciam? ſed ſum petulanti ſplene cachinno.
Scribimus incluſi, numeros ille, hic pede liber,
Grāde aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhe-
Scilicet hæc populo pexuſque togaque recenti, (let.
Et natalitia tandem cum ſardonyche albus,
Sede leges celſa, liquido cum plaſmate guttur
Mobile collueris, patranti fractus ocello:
Tunc neque more probo videas, neque voce ſerena
Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
Intrant, & tremulo ſcalpuntur vbi intima verſu.
Tun' vetule auriculis alienis colligis eſcas?
Auriculis, quibus & dicas cute perditus, Ohe:
Quo didiciſſe, niſi hoc fermentū, & quæ ſemel in-
Innata eſt, rupto iecore exierit caprificus? (tus
En pallor, ſeniumque! o mores! vſque adeone
Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?
At pulcrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.
Ten' cirratorum centum dictata fuiſſe
Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt
Romulidæ ſaturi, quid dia poemata narrent.
Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna
Rancidulum quiddam balba de nare locutus, (eſt,
Phyllidas, Hypſipylas, vatum & plorabile ſiquid,
Eliquat; & tenero ſupplantat verba palato.
Aſſenſere viri. Nunc non cinis ille poetæ
Felix? non leuior cippus nunc imprimit oſſa?
Laudant conuiuæ. Nunc non e manibus illis,
Nunc non e tumulo, fortunataque fauilla,
Naſcentur violæ? Rides, ait, & nimis vncis
Naribus indulges. an erit, qui velle recuſet
Os populi meruiſſe: & cedro digna locutus,
Linquere nec ſcombros metuētia carmina, nec tus?
Quiſquis es, o, modo quem ex aduerſo dicere feci,
Non ego, cum ſcribo, ſi forte quid aptius exit,
Quando hæc rara auis eſt, ſi quid tamē aptius exit;

Laudari metuam: neque enim mihi cornea fibra eſt:
Sed recti finemque extremumque eſſe recuſo
Euge tuum, & Belle. nam Belle hoc excute totum,
Quid non intus habet? non heic eſt Ilias Atti
Ebria veratro? non ſiqua elegidia crudi
Dictarunt proceres? non quicquid denique lectis
Scribitur in citreis? calidum ſcis ponere ſumen:
Scis comitem horridulum trita donare lacerna:
Et, Verum, inquis, amo; verum mihi dicite de me.
Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi calue
Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extet.
O Iane, a tergo quem nulla ciconia pinſit,
Nec manus auriculas imitata eſt mobilis albas,
Nec linguæ, quantum ſitiat canis Appula, tantum.
Vos o patricius ſanguis, quos viuere fas eſt
Occipiti cæco, poſticæ occurrite ſannæ. (molli
Quis populi ſermo eſt? quis enim? niſi carmina
Nunc demum numero fluere, vt per læue ſeueros
Effundat iunctura vngues? ſcit tendere verſum
Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno:
Siue opus in mores, in luxum, in prandia regum,
Dicere res grandes noſtro dat muſa poetæ.
Ecce modo heroas ſenſus afferre docemus
Nugari ſolitos Græce, nec ponere lucum
Artifices, nec rus ſaturum laudare, vbi corbes,
Et focus, & porci, & fumoſa Palilia fœno:
Vnde Remus, ſulcoque terens dentalia, Quinti,
Quem trepida ante boues Dictatorem induit vxor,
Et tua aratra domum lictor tulit. euge poeta.
Eſt nunc, Briſeis quem venoſus liber Acci;
Sunt quos Pacuuiuſque, & verrucoſa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quæriſne vnde hæc ſartago loquendi
Venerit in linguas? vnde iſtud dedecus, in quo
Troſſulus exultat tibi per ſubſellia læuis?
Nilne pudet, capiti non poſſe pericula cano
Pellere, quin tepidum hoc optes audire Decenter?

Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina raſis
Librat in antithetis. doctus poſuiſſe figuras
Laudatur. Bellũ hoc. hoc bellum? an Romule ceues?
Men' moueat quippe, &, cantet ſi naufragus, aſſem
Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incuruaſſe querela.
Sed numeris decor eſt, & iunctura addita crudis.
Claudere ſic verſum didicit, *Berecynthius Attin,*
Et qui cæruleum dirimebat Nerea Delphin.
Sic coſtam longo ſubduximus Apennino.
ARMA VIRVM, nonne hoc ſpumoſum & corticẽ
Vt ramale vetus vægrandi ſubere coctum. (pingui?
Quidnam igitur tenerum, & laxa ceruice legẽdum?
Torua Mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura ſuperbo
Baſſaris, & lyncem Mænas flexura corymbis
Euion ingeminat: reparabilis adſonat Echo.
Hæc fierent, ſi teſticuli vena vlla paterni
Viueret in nobis? ſumma delumbe ſaliua
Hoc natat in labris: & in vdo eſt Mænas & Attin:
Nec pluteum cædit, nec demorſos ſapit vngues.
Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide ſis ne maiorum tibi forte
Limina frigeſcant: ſonat hec de nare canina
Littera. Per me equidem ſint omnia protinus alba:
Nil moror. euge, omnes, omnes bene miræ eritis res.
Hoc iuuat? Heic, inquis, veto quiſquã faxit oletum.
Pinge duos angues: pueri, ſacer eſt locus: extra
Meijte. diſcedo. ſecuit Lucilius Vrbem,
Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.
Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admiſſus circum præcordia ludit,
Callidus excuſſo populum ſuſpendere naſo:
Men' mutire nefas, nec clam, nec cũ ſcrobe? Nuſquã.
Heic tamen infodiam. vidi, vidi ipſe, libelle:
Auriculas aſini Mida rex habet. hoc ego opertum,
Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo

Iliade. audaci quicunque afflate Cratino,
Iratum Eupolidem prægrandi cum ſene palles,
Aſpice & hæc, ſi forte aliquid decoctius audis.
Inde vaporata lector mihi ferueat aure:
Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere geſtit
Sordidus, & luſco qui poſcit dicere, luſce,
Seſe aliquem credens, Italo quod honore ſupinus
Fregerit heminas Arreti ædilis iniquas:
Nec qui abaco numeros, & ſecto in puluere metas
Scit riſiſſe vafer, multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans nonaria vellat.
His mane edictum, poſt prandia Calliroen do.

SATIRA II.

Ad Plotium Macrinum.

HVnc, Macrine, diem numera meliore lapillo,
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
Funde merũ Genio. nõ tu prece poſcis emaci,
Quæ niſi ſeductis nequeas committere diuis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuiuis promtum eſt murmurque humileſque
Tollere de templis, & aperto viuere voto. [ſuſurros
Mẽs bona, fama, fides, hæc clare, & vt audiat hoſpes:
Illa ſibi introrſum, & ſub lingua immurmurat: O ſi
Ebullit patrui præclarum funus! &, o ſi
Sub raſtro crepet argenti mihi ſeria dextro
Hercule! pupillumve vtinam, quem proximus heres
Impello, expungam! namque eſt ſcabioſus, & acri
Bile tumet. Nerio iam tertia ducitur vxor.
Hæc ſancte vt poſcas, Tiberino in gurgite mergis
Mane caput bis terque, & noctem flumine purgas.
Heus age, reſpõde; minimum eſt quod ſcire laboro;
De Ioue quid ſentis? eſtne vt præponere cures
Hunc? Cuinam? Cuinam? vis Staio? an ſcilicet hæres;
Quis potior iudex, pueriſve quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Iouis aurem impellere tentas;
Dic agedum Staio. Pro Iuppiter! o bone, clamet;
Iuppiter! at ſeſe non clamet Iuppiter ipſe?

Ignouiſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex
Sulfure diſcutitur ſacro, quam tuque, domuſque?
An quia non fibris ouium, Ergennaque iubente,
Triſte iaces lucis, euitandumque bidental,
Idcirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam
Iuppiter? aut quidnam eſt qua tu mercede deorum
Emeris auriculas? pulmone & lactibus vnctis?
Ecce auia, aut metuens diuum matertera, cunis
Exemit puerum: frontemque atque vda labella
Infami digito, & luſtralibus ante ſaliuis
Expiat, vrentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, & ſpem macrã ſupplice voto
Nunc Licini in campos, nunc Craſſi mittit in ædes.
Hunc optent generum rex & regina: puellæ
Hunc rapiant: quicquid calcauerit hic, roſa fiat.
Aſt ego nutrici non mando vota: negato
Iuppiter hæc illi, quamuis te albata rogarit.
Poſcis opem neruis, corpúſque fidele ſenectæ:
Eſto, age; ſed grandes patinæ, tucetáque craſſa
Annuere his ſuperos vetuere, Iouémque morantur.
Rem ſtruere exoptas cæſo boue, Mercuriúmque
Arceſſis fibra: Da fortunare penates,
Da pecus & gregibus fœtum. quo, peſſime, pacto,
Tot tibi cum in flammis iunicum omẽta liqueſcãt?
Et tamen hic extis & opimo vincere ferto
Intendit: iam creſcit ager, iam creſcit ouile,
Iam dabitur, iam, iam: donec deceptus, & exſpes
Nequicquam fundo ſuſpiret nummus in imo.
Si tibi craterras argenti, incuſáque pingui
Auro dona feram, ſudes, & pectore læuo
Excutias guttas, lætari prætrepidum cor:
Hinc illud ſubijt, auro ſactas quod ouato
Perducis facies. nam fratres inter ahenos
Somnia pituita qui purgatiſſima mittunt,
Præcipui ſunto, ſitque illis aurea barba.
Aurum vaſa Numæ, Saturniaque impulit æra,
Veſtaleſque vrnas, & Tuſcum fictile mutat.
O curuæ in terras animæ, & cæleſtium inanes!

Quid iuuat hoc, templis noſtros immittere mores,
Et bona dijs ex hac ſcelerata ducere pulpa?
Hæc ſibi corrupto caſiam diſſoluit oliuo:
Et Calabrum coxit vitiato murice vellus:
Hæc baccam conchæ raſiſſe, & ſtringere venas
Feruentis maſſæ crudo de puluere iuſſit.
Peccat & hæc, peccat: vitio tamen vtitur. at vos
Dicite pontifices, in ſancto quid facit aurum?
Nempe hoc, quod Veneri donatæ a virgine pupæ.
Quin damus id ſuperis, de magna quod dare lance
Non poſſit magni Meſſalæ lippa propago,
Compoſitum ius, faſque animi, ſanctoſque receſſus
Mentis, & incoctum generoſo pectus honeſto?
Hæc cedo vt admoueam templis, & farre litabo.

SATIRA III.

NEMPE hęc aſſidue. Iam clarum mane feneſtras
Intrat, & anguſtas extendit lumine rimas.
Stertimus indomitũ quod deſpumare Falernũ
Sufficiat, quinta dum linea tangitur vmbra.
En quid agis? ſiccas inſana canicula meſſes
Iamdudum coquit, & patula pecus omne ſub vlmo [eſt.
Vnus ait comitum: Verumne? itane? ocyus adſit
Huc aliquis. nemon'? turgeſcit vitrea bilis:
Findor. vt Arcadiæ pecuaria rudere credas.
Iam liber, & bicolor poſitis membrana capillis,
Inque manus chartæ, nodoſaque venit arundo.
Tunc queritur, craſſus calamo quod pẽdeat humor,
Nigra quod infuſa vaneſcat ſepia lympha;
Dilutas queritur geminet quod fiſtula guttas.
O miſer, inque dies vltra miſer! huccine rerum
Venimus? at cur non potius, teneroque columbo,
Et ſimilis regum pueris, pappare minutum
Poſcis, & iratus mammæ lallare recuſas?
An tali ſtudeam calamo? cui verba? quid iſtas
Succinis ambages? tibi luditur: effluis amens.
Contemnêre. ſonat vitium percuſſa, maligne

Reſpondet viridi non cocta fidelia limo.
Vdum & molle lutũ es, nũc nũc properãdus, & acri
Fingendus ſine fine rota. ſed rure paterno
Eſt tibi far modicum, purum & ſine labe ſalinum.
Quid metuas? cultrixque foci ſecura patella.
Hoc ſatis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmate quod Tuſco ramum milleſime ducis,
Cenſoremne tuum vel quod trabeate ſalutas?
Ad populum phaleras: ego te intus & in cute noui.
Non pudet ad morem diſcincti viuere nattæ?
Sed ſtupet hic vitio, & fibris increuit opimum
Pingue: caret culpa: neſcit quid perdat: & alto
Demerſus, ſumma rurſus non bullit in vnda.
Magne pater diuum, ſæuos punire tyrannos
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno,
Virtutem videant, intabeſcantque relicta.
Anne magis Siculi gemuerunt æra iuuenci,
Et magis auratis pendens laquearibus enſis
Purpureas ſubter ceruices terruit, Imus,
Imus præcipites, quam ſi ſibi dicat, & intus
Palleat infelix, quod proxima neſciat vxor?
Sæpe oculos, memini, tangebam paruus oliuo,
Grandia ſi nollem morituri verba Catonis
Dicere, non ſano multum laudanda magiſtro,
Quæ pater adductis ſudans audiret amicis.
Iure: etenim id ſummum, quid dexter ſenio ferret,
Scire, erat in voto: damnoſa canicula quantum
Raderet, anguſtæ collo non fallier orcæ:
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
Haud tibi inexpertum curuos deprendere mores,
Quæque docet ſapiens braccatis illita Medis
Porticus inſomnis, quibus & detonſa iuuentus
Inuigilat, ſiliquis, & grandi paſta polenta.
Et tibi quæ Samios deduxit littera ramos,
Surgentem dextro monſtrauit limite callem.
Stertis adhuc? laxumque caput compage ſoluta
Oſcitat heſternum diſſutis vndique malis?

Eſt aliquid quo tendis, & in quod dirigis arcum?
An paſſim ſequeris coruos, teſtaque, lutoque,
Securus quo pes ferat, atque ex tempore viuis?
Helleborum fruſtra, cum iam cutis ægra tumebit,
Poſcentes videas: venienti occurrite morbo.
Et quid opus Cratero magnos promittere montes?
Diſcite o miſeri, & cauſſas cognoſcite rerum,
Quid ſumus, & quidnam victuri gignimur, ordo
Quis datus, aut metæ quam mollis flexus, & vnde:
Quis modus argento, quid fas optare, quid aſper
Vtile nummus habet: patriæ, cariſque propinquis
Quantum elargiri deceat: quem te Deus eſſe
Iuſſit, & humana qua parte locatus es in re,
Diſce: nec inuideas, quod multa fidelia putet
In locuplete penu, defenſis pinguibus Vmbris,
Et piper, & pernæ, Marſi monumenta clientis:
Mænaque quod prima nondum defecerit orca.
Heic aliquis de gente hircoſa centurionum
Dicat, Quod ſapio, ſatis eſt mihi: non ego curo
Eſſe quod Arceſilas, ærumnoſique Solones,
Obſtipo capite, & figentes lumine terram,
Murmura cum ſecum, & rabioſa ſilentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur verba labello,
Ægroti veteris meditantes ſomnia, gigni
De nihilo nihilum, in nihilum nil poſſe reuerti.
Hoc eſt quod palles: cur quis non prādeat, hoc eſt.
His populus ridet, multumque toroſa iuuentus
Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos.
Inſpice: neſcio quid trepidat mihi pectus, & ægris
Faucibus exſuperat grauis halitus: inſpice ſodes,
Qui dicit medico, iuſſus requieſcere, poſtquam
Tertia compoſitas vidit nox currere venas,
De maiore domo modice ſitiente lagena
Lenia loturo ſibi Surrentina rogauit.
Heus bone, tu palles. Nihil eſt. Videas tamen iſtud,
Quicquid id eſt: ſurgit tacite tibi lutea pellis.
At tu deterius palles: ne ſis mihi tutor:
Iampridem hunc ſepeli: tu reſtas. Perge, tacebo.

Turgidus hic epulis, atque albo ventre, lauatur,
Gutture ſulfureas lente exhalante Mephites.
Sed tremor inter vina ſubit, calidumque triental
Excutit è manibus: dentes crepuere retecti.
Vncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
Hinc tuba, candelæ: tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſſiſque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit: at illum
Heſterni capite induto ſubiere Quirites.
Tange miſer venas, & pone in pectore dextram.
Nil calet heic. Summoſq; pedes attinge, manuſque.
Non frigent. viſa eſt ſi forte pecunia, ſiue
Candida vicini ſubriſit molle puella,
Cor tibi rite ſalit? poſitum eſt algente catino
Durum olus, & populi cribro decuſſa farina.
Tentemus fauces. Tenero latet vlcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeia radere beta.
Alges, cum excuſſit membris timor albus ariſtas:
Nunc face ſuppoſita ferueſcit ſanguis, & ira
Scintillant oculi: diciſque, faciſque, quod ipſe
Non ſani eſſe hominis non ſanus iuret Oreſtes.

SATIRA IIII.

REm populi tractas. barbatum hæc crede magi-
Dicere, ſorbitio tollit quem dira cicutæ. (ſtrũ
Quo fretus? dic hoc, magni pupille Pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit: dicenda, tacendaque calles.
Ergo vbi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calidæ feciſſe ſilentia turbæ
Maieſtate manus: quid deinde loquere? Quirites,
Hoc, puta, non iuſtum eſt. illud male, rectius illud.
Scis etenim iuſtum gemina ſuſpendere lance
Ancipitis libræ: rectum diſcernis, vbi inter
Curua ſubit, vel cum fallit pede regula varo:
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur ſumma necquicquam pelle decorus

Ante diem blando caudam iactare popello
Deſinis, Anticyras melior ſorbere meracas?
Quæ tibi ſumma boni eſt? vncta vixiſſe patella
Semper, & aſſiduo curata cuticula ſole.
Expecta, haud aliud reſpondeat hæc anus. I nunc:
Dinomaches ego ſum. Suffla. Sum candidus. Eſto:
Dum ne deterius ſapiat pannucia Baucis,
Cum bene diſcincto cantauerit ocima vernæ.
Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo!
Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.
Quæſieris, Noſtin' Vectidi prædia? Cuius?
Diues arat Curibus quantum non miluus oberret.
Hunc ais? hunc, dijs iratis, genioque ſiniſtro,
Qui quandoque iugum pertuſa ad compita figit,
Seriolæ veterem metuens deradere limum,
Ingemit, Hoc bene ſit: tunicatum cum ſale mordens
Cæpe: & farrata pueris plaudentibus olla,
Pannoſam fæcem morientis ſorbet aceti?
At ſi vnctus ceſſes, & figas in cute ſolem,
Eſt prope te ignotus, cubito qui tangat, & acre
Deſpuat in mores: penemque, arcanaque lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere vuluas.
Tu cum maxillis balanatum gauſape pectas,
Inguinibus quare detonſus gurgulio extat?
Quinque palæſtritæ licet hæc plantaria vellant,
Elixaſque nates labefactent forcipe adunca,
Non tamen iſta filix vllo manſueſcit aratro.
Cædimus, inque vicem præbemus crura ſagittis.
Viuitur hoc pacto: ſic nouimus. Ilia ſubter
Cæcum vulnus habes, ſed lato balteus auro
Prætegit: vt mauis, da verba, & decipe neruos,
Si potes. Egregium cum me vicinia dicat,
Non credam? Viſo ſi palles improbe nummo,
Si facis, in penem quicquid tibi venit amarum,
Si Puteal multa cautus vibice flagellas,
Nequicquam populo bibulas donaueris aures.
Reſpue quod non es: tollat ſua munera cerdo.
Tecum habita, noris quam ſit tibi curta ſupellex.

SATIRA V.

Ad Annæum Cornutum, cuius fuit auditor.

VATIBVS hic mos eſt, centũ ſibi poſcere voces,
Centũ ora, & linguas optare in carmina centũ,
Fabula ſeu mœſto ponatur hianda tragœdo,
Vulnera ſeu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
Quorſum hæc? aut quantas robuſti carminis offas
Ingeris, vt par ſit centeno gutture niti?
Grande locuturi, nebulas Helicone legunto;
Si quibus aut Procnes, aut ſi quibus olla Thyeſtæ
Feruebit, ſæpe inſulſo cœnanda Glyconi.
Tu neque anhelanti, coquitur dum maſſa camino,
Folle premis ventos: nec clauſo murmure raucus
Neſcio quid tecum graue cornicaris inepte,
Nec ſtloppo tumidas intendis rumpere buccas.
Verba togæ ſequeris, iunctura callidus acri,
Ore teres modico: pallentes radere mores
Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.
Hinc trabe quæ dicas: menſaſque relinque Mycenis
Cum capite, & pedibus: plebeiaque prandia noris.
Non equidem hoc ſtudeo, bullatis vt mihi nugis
Pagina turgeſcat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur. tibi nunc hortante camœna
Excutienda damus præcordia: quantaque noſtræ
Pars tua ſit Cornute animæ, tibi dulcis amice
Oſtendiſſe iuuat: pulſa, dignoſcere cautus,
Quid ſolidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.
His ego centenas auſim depoſcere voces,
Vt, quantum mihi te ſinuoſo in pectore fixi,
Voce traham pura: totumque hoc verba reſignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pauido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaque ſuccinctis Laribus donata pependit:
Cum blandi comites, totaque impune Suburra
Permiſit ſparſiſſe oculos iam candidus vmbo:
Cumque iter ambiguum eſt, & vitæ neſcius error
Diducit trepidas ramoſa in compita mentes,

Me tibi ſuppoſui: teneros tu ſuſcipis annos
Socratico Cornute ſinu. tunc fallere ſollers
Appoſita intortos extendit regula mores:
Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Artificemque tuo ducit ſub pollice vultum.
Tecum etenim longos memini conſumere ſoles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes.
Vnum opus,& requiem pariter diſponimus ambo,
Atque verecunda laxamus ſeria menſa.
Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo
Conſentire dies, & ab vno ſidere duci.
Noſtra vel æquali ſuſpendit tempora Libra
Parca tenax veri, ſeu nata fidelibus hora
Diuidit in Geminos concordia fata duorum:
Saturnumque grauem noſtro Ioue frangimus vna.
Neſcio quod, certe eſt, quod me tibi téperat, aſtrũ.
Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor vſus:
Velle ſuum cuique eſt, nec voto viuitur vno.
Mercibus hic Italis mutat ſub ſole recenti
Rugoſum piper, & pallentis grana cumini.
Hic ſatur, irriguo mauult turgeſcere ſomno.
Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
In Venerem putret: ſed cum lapidoſa chiragra
Fregerit articulos, veteris ramalia fagi,
Tunc craſſos tranſiſſe dies, lucemque paluſtrem,
Et ſibi iam ſeri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis iuuat impalleſcere chartis.
Cultor enim es iuuenum: purgatas inſeris aures
Fruge Cleanthea. petite hinc iuueneſque ſeneſque
Finem animo certum, miſeriſque viatica canis.
Cras hoc fiet. Idem cras fiet. Quid? quaſi magnum
Nempe diem donas. Sed cum lux altera venit,
Iam cras heſternum conſumſimus: ecce aliud cras
Egerit hos annos, & ſemper paulum erit vltra.
Nam quamuis prope te, quamuis temone ſub vno,
Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere canthum,
Cum rota poſterior curras, & in axe ſecundo.
Libertate opus eſt, non hac, vt quiſque Velina

Publius emeruit, ſcabioſum teſſerula far
Poſſidet. heu ſteriles veri, quibus vna Quiritem
Vertigo facit: hic Dama eſt non treſſis agaſo,
Vappa, & lippus, & in tenui farragine mendax.
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus Dama. papæ! Marco ſpondente, recuſas
Credere tu nummos? Marco ſub iudice palles?
Marcus dixit: ita eſt. adſigna Marce tabellas.
Hæc mera libertas, hoc nobis pilea donant.
An quiſquam eſt alius liber, niſi ducere vitam
Cui licet, vt voluit? licet, vt volo, viuere: non ſim
Liberior Bruto? Mendoſe colligis, inquit
Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
Hoc reliquũ accipio: LICET illud, & VT VOLO, tolle.
Vindicta poſtquam meus à prætore receſſi,
Cur mihi non liceat, iuſſit quodcunque voluntas,
Excepto, ſi quid Maſuri rubrica vetauit?
Diſce: ſed ira cadat naſo, rugoſaque ſanna,
Dum veteres auias tibi de pulmone reuello.
Non prætoris erat ſtultis dare tenuia rerum
Officia, atque vſum rapidæ permittere vitæ.
Sambucam citius caloni aptaueris alto.
Stat contra ratio, & ſecretam garrit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
Vt teneat vetitos inſcitia debilis actus.
Diluis helleborum, certo compeſcere puncto
Neſcius examen: vetat hoc natura medendi.
Nauem ſi poſcat ſibi peronatus arator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta periſſe
Frontem de rebus. tibi recto viuere talo
Ars dedit, & veri ſpeciem dignoſcere calles,
Ne qua ſubærato mendoſum tinniat auro:
Quæque ſequẽda forent, quæque euitanda viciſſim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notaſti.
Es modicus voti, preſſus lare, dulcis amicis:
Iam nunc adſtringas, iam nunc granaria laxes:
Inque luto fixum poſſis tranſcendere nummum;

Nec glutto ſorbere ſaliuam Mercurialem.
Hæc mea ſunt, teneo; cum vere dixeris, eſto
Liberque ac ſapiens, prætoribus ac Ioue dextro.
Sin tu, cum fueris noſtræ paulo ante farinæ,
Pelliculam veterem retines, & fronte politus
Aſtutam vapido ſeruas ſub pectore vulpem:
Quæ dederam ſupra, repeto, funemque reduco.
Nil tibi conceſſit ratio: digitum exere, peccas:
Et quid tam paruum eſt? ſed nullo ture litabis,
Hæreat in ſtultis breuis vt ſemuncia recti.
Hæc miſcere nefas: nec cum ſis cætera foſſor,
Tres tantum ad numeros ſatyri moueare Bathylli.
Liber ego. vnde datũ hoc ſumis tot ſubdite rebus?
An dominum ignoras, niſi quem vindicta relaxat?
I puer, & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer.
Si increpuit, Ceſſas nugator? ſeruitium acre.
Te nihil impellit: nec quicquam extrinſecus intrat,
Quod neruos agitet? ſed ſi intus & in iecore ægro
Naſcantur domini, quin tu impunitior exis, [rilis?
Atque hic, quẽ ad ſtrigiles ſcutica & metus egit he-
Mane piger ſtertis. Surge, inquit auaritia: eia
Surge. negas. inſtat, Surge, inquit. Non queo. Surge.
Et quid agam? Rogitas? ſaperdas aduehe ponto,
Caſtoreum, ſtuppas, hebenum, tus, lubrica Coa:
Tolle recens primus piper e ſitiente camelo:
Verte aliquid; iura. Sed Iuppiter audiet. Eheu
Varo, reguſtatum digito terebrare ſalinum
Contentus perages, ſi viuere cum Ioue tendis.
Iam pueris pellem ſuccinctus, & œnophorum aptas
Ocyus ad nauem: nihil obſtat, quin trabe vaſta
Ægæum rapias, niſi ſollers luxuria ante
Seductum moneat, Quo deinde inſane ruis? quo?
Quid tibi vis? calido ſub pectore maſcula bilis
Intumuit, quam non extinxerit vrna cicutæ.
Tun' mare tranſilias? tibi torta cannabe fulto
Cœna ſit in tranſtro? Veientanumque rubellum
Exhalet vapida læſum pice ſeſſilis obba?
Quid petis? vt nũmi, quos heic quincunce modeſto

Nutrieras, pergant auidos ſudare deunces?
Indulge genio, carpamus dulcia: noſtrum eſt,
Quod viuis: cinis & manes & fabula fies. [eſt.
Viue memor leti. fugit hora: hoc quod loquor inde
En quid agis? duplici in diuerſum ſcinderis hamo:
Hunccine, an hunc ſequeris? ſubeas alternus oportet
Ancipiti obſequio dominos, alternus oberres.
Nec tu, cum obſtiteris ſemel, inſtantique negaris
Parere imperio, Rupi iam vincula, dicas.
Nam & luctata canis nodum abripit: attamen illi,
Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
Daue, cito, hoc credas, iubeo, finire dolores
Præteritos meditor: (crudum Chæreſtatus vnguem
Abrodens ait hæc) an ſiccis dedecus obſtem
Cognatis? an rem patriam rumore ſiniſtro
Limen ad obſcœnum frangam, dum Chryſidis vdas
Ebrius ante fores extincta cum face canto?
Euge puer, ſapias. dijs depellentibus agnam
Percute. Sed cenſen', plorabit Daue relicta?
Nugaris. ſolea, puer, obiurgabere rubra.
Ne trepidare velis, atque artos rodere caſſes.
Nunc ferus, & violens: at ſi vocet, haud mora, dicas,
Quidnam igitur faciã? nec nũc, cum accerſat, & vltro
Supplicet, accedam? Si totus & integer illinc
Exieras, nec nunc. hic hic, quem quærimus, hic eſt:
Non in feſtuca, lictor quam iactat ineptus.
Ius habet ille ſui palpo, quem ducit hiantem
Cretata ambitio? Vigila, & cicer ingere large
Rixanti populo, noſtra vt Floralia poſſint
Aprici meminiſſe ſenes: quid pulcrius? at cum
Herodis venere dies, vnctaque feneſtrã
Diſpoſitæ pinguem nebulam vomuere lucernæ,
Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
Labra moues tacitus, recutitaque ſabbata palles.
Tunc nigri lemures, ouoque pericula rupto:
Hinc grandes Galli, & cum ſiſtro luſca ſacerdos,
Incuſſere deos inflantes corpora, ſi non

Prædictum ter mane caput guſtaueris alli.
Dixeris hæc inter varicoſos centuriones,
Continuo craſſum ridet Pulfennius ingens,
Et centum Græcos curto centuſſe licetur.

SATYRA VI.

Ad Caſium Baſſum.

ADMOVIT iam bruma foco te, Baſſe, Sabino?
Iāne lyra, & tetrico viuũt tibi pectine chordæ?
Mire opifex numeris veterũ primordia rerum,
Atque marem ſtrepitum fidis intendiſſe Latinæ,
Mox iuuenes agitare iocos, & pollice honeſto
Egregios luſiſſe ſenes? mihi nunc Ligus ora
Intepet, hibernatque meum mare, qua latus ingens
Dant ſcopuli, & multa littus ſe valle receptat.
Lunai portum eſt operæ cognoſcere ciues.
Cor iubet hoc Enni, poſtquam deſtertuit eſſe
Mæonides Quintus pauone ex Pythagoreo.
Heic ego ſecurus vulgi, & quid præparet Auſter
Infelix pecori: ſecurus & angulus ille
Vicini, noſtro quia pinguior: & ſi adeo omnes
Diteſcant orti peioribus, vſque recuſem
Curuus ob id minui ſenio, aut cœnare ſine vncto,
Et ſignum in vapida naſo tetigiſſe lagena.
Diſcrepet his alius. geminos horoſcope varo
Producis genio. ſolis natalibus eſt qui
Tingat olus ſiccum muria vafer in calice emta,
Ipſe ſacrum irrorans patinæ piper: hic bona dente
Grandia magnanimus peragit puer. vtar ego, vtar,
Nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem ſollers turdarum noſſe ſaliuam.
Meſſe tenus propria viue: & granaria (fas eſt)
Emole. quid metuas? occa: & ſeges altera in herba eſt.
Aſt vocat officium: trabe rupta, Bruttia ſaxa
Prendit amicus inops: remque omnē, ſurdaque vota
Condidit Ionio: iacet ipſe in littore, & vna
Ingentes de puppe dei: iamque obuia mergis
Coſta ratis laceræ. nunc & de ceſpite viuo

Frange aliquid; largire inopi, ne pictus oberret
Cærulea in tabula. Sed cœnam funeris, heres
Negliget iratus, quod rem curtaueris: vrnæ
Oſſa inodora dabit: ſeu ſpirent cinnama ſurdum,
Seu ceraſo peccent caſiæ, neſcire paratus.
Tune bona incolumis minuas? Sed Beſtius vrget
Doctores Graios. Ita fit, poſtquam ſapere vrbi
Cum pipere, & palmis venit noſtrum hoc, maris ex- [pers,
Fœniſecæ craſſo vitiarunt vnguine pultes.
Hæc cinere vlterior, metuas? at tu, meus heres
Quiſquis eris, paulum a turba ſeductior audi.
O bone num ignoras? miſſa eſt a Cæſare laurus
Inſignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis: ac iam poſtibus arma,
Iam chlamydes regum, iam lutea gauſapa captis,
Eſſedaque, ingenteſque locat Cæſonia Rhenos.
Dijs igitur, genioque ducis, centum paria, ob res
Egregie geſtas, induco: quis vetat? aude.
Væ, niſi conniues. oleum, artocreaſque popello
Largior: an prohibes? dic clare. Non adeo, inquis,
Exoſſatus ager iuxta eſt. age, ſi mihi nulla
Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, ſterilis matertera vixit,
Deque auia nihilum ſupereſt: accedo Bouillas,
Cliuumque ad Virbi. præſto eſt mihi Manius heres,
Progenies terræ? quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater: haud promte, dicam tamen. adde etiã vnũ,
Vnum etiam: terræ eſt iam filius: & mihi ritu
Manius hic generis prope maior auunculus exit.
Qui prior es, cur me in decurſu lampada poſcas?
Sum tibi Mercurius: venio deus huc ego, vt ille
Pingitur, an renuis? vin' tu gaudere relictis?
Deeſt aliquid ſummæ. Minui mihi: ſed tibi totũ eſt,
Quicquid id eſt. vbi ſit, fuge quærere, quod mihi [quõdã
Legarat Tadius, neu dicta repone paterna.
Fœnoris accedat merces: hinc exime ſumptus:
Quid reliquũ eſt? Reliquũ? nunc nũc impẽſius vnge,
Vnge puer caules. mihi feſta luce coquatur

Vrtica, & fiſſa fumoſum ſinciput aure:
Vt tuus iſte nepos olim ſatur anſeris extis,
Cum moroſa vago ſingultiet inguine vena,
Patritiæ immeiat vuluæ? mihi trama figuræ
Sit reliqua, aſt illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute ſollers
Omne latus mundi, ne ſit præſtantior alter,
Cappadocas rigida pingues plauſiſſe catasta.
Rem duplica. Feci: iam triplex: iam mihi quarto,
Iam decies redit in rugam. Depunge vbi ſiſtam.
Inuentus, Chryſippe, tui finitor acerui.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE